

Věc C-805/21

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

20. prosince 2021

Předkládající soud:

Specializiran nakazatelen sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

20. prosince 2021

Obžalovaní:

ZhU

RD

USNESENÍ

[omissis] město: Sofie

Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud) – 14. senát

[omissis]

[omissis] Řízení se řídí článkem 485 a násl. nakazatelno procesualen kodeks (trestní řád, dále jako „NPK“) a čl. 267 druhým pododstavcem SFEU.

1. Vnitrostátní právo ve výkladu podaném Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, dále jen „VKS“) nepřipouští konfiskaci nákladního vozidla použitého pro přepravu a uskladnění zboží podléhajícího spotřební dani bez kolku jako nástroje trestné činnosti. Zároveň existují důvody domnívat se, že takovéto nákladní vozidlo je podle unijního práva nástrojem trestné činnosti, a v tomto případě je nezbytné, aby soud zkoumal, zda musí být vozidlo zkonfiskováno.

2. Z tohoto důvodu je nezbytné předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, aby bylo zjištěno, zda je nákladní vozidlo, které slouží jako místo držení cigaret bez tabákové nálepky, nástrojem trestné činnosti.

3. Z výše uvedených důvodů se vydává toto

USNESENÍ:

Soudnímu dvoru Evropské unie se PŘEDKLÁDÁ následující otázka k rozhodnutí o předběžné otázce:

4. Předběžná otázka

Je s čl. 2 bodem 3 směrnice 2014/42 nebo podpůrně s článkem 1 třetí odrážkou rámcového rozhodnutí 2005/212 slučitelný takový výklad vnitrostátního práva, že motorové vozidlo použité k uskladnění velkého množství zboží podléhajícího spotřební dani (cigarety), které není označeno kolkem, nepředstavuje nástroj trestné činnosti?

5. Unijní právo

Směrnice 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii [*omissis*] (dále jen „směrnice 2014/42“).

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti [*omissis*] (dále jen „rámcové rozhodnutí 2005/212“)

Vnitrostátní právní předpisy

6. Nakazatelen kodeks (trestní zákoník), Daržaven vestnik (Státní věstník, dále jen „DV“) č. 26/68, [*omissis*] (dále jen „NK“)

Zakon za akcizite i danačnite skladove (zákon o spotřební dani a daňovém skladu), DV č. 91/05, [*omissis*] (dále jen „ZADS“)

Výkladový rozsudek VKS č. 2 ze dne 18. prosince 2013 v řízení o výkladu č. 2/13, plénium trestního senátu VKS (dále jen „výkladový rozsudek č. 2/13“)

7. Podle čl. 234 odst. 2 bodu 3 NK ve spojení s odstavcem 1 je držení zboží podléhajícího spotřební dani bez kolku trestné, předepisuje-li kolek zákon a předmět trestného činu existuje ve velkém množství. Trestem je trest odnětí svobody v trvání od 2 do 8 let a odnětí oprávnění k výkonu určitých povolání nebo činností.

Podle čl. 2 odst. 2 ZADS podléhají tabákové výrobky spotřební dani. Podle článku 11 ZADS jsou cigarety tabákovými výrobky. Podle čl. 4 odst. 7 ZADS se splatná spotřební daň hradí zakoupením tabákové nálepky. Touto nálepkou je opatřeno zboží podléhající spotřební dani - čl. 20 odst. 2 bod 6 a článek 64 ZADS.

Cigarety jsou tedy zbožím podléhajícím spotřební dani, pro jejichž držení je nutné, aby byly opatřeny tabákovou nálepkou.

8. Podle čl. 53 odst. 1 písm. a) NK se majetek osoby, který byl použit jako prostředek ke spáchání úmyslného trestného činu, zkonfiskuje ve prospěch státu. Toto ustanovení zní následovně:

„Článek 53 odst. 1: Nezávisle na trestněprávní odpovědnosti se ve prospěch státu konfiskují:

a) věci ve vlastnictví pachatele určené k použití nebo použité pro spáchání úmyslného trestného činu; pokud tyto věci již neexistují nebo byly zcizeny, nařídí se konfiskace částky odpovídající jejich hodnotě.“

Ve vnitrostátním právu a v judikatuře se motorové vozidlo použité ke spáchání trestného činu zpravidla považuje za nástroj trestné činnosti.

9. Podle vnitrostátní právní teorie je zboží podléhající spotřební dani, které není označeno kolkem, předmětem trestného činu podle čl. 234 odst. 1 NK. Trestný čin je spáchán výkonem skutečné kontroly nad tímto zbožím.

V judikatuře vyvstala otázka, zda motorová vozidla, která jsou použita pro přepravu a uskladnění takového zboží, představují nástroj trestné činnosti, a zda tedy musí být osobě, která byla uznána vinnou, zkonfiskována.

Ve svém výkladovém rozsudku č. 2/13 VKS konstatoval, že vozidlo, v němž bylo odhaleno zboží neoznačené kolkem, které je předmětem trestného činu podle článku 234 NK, není nástrojem trestné činnosti. Nelze jej tedy jako nástroj trestné činnosti zkonfiskovat podle čl. 53 odst. 1 písm. a) NK.

VKS má za to, že trestným činem je „držení“ zboží podléhajícího spotřební dani, které není označeno kolkem, „nezávisle na místě, kde se věci nachází“, jakož i „nezávisle na místě a druhu uskladnění, uchovávání atd.“.

VKS ve svém výkladu uvádí, že „pokud k držení dochází působením na předmět trestného činu, je nutno dopravní nebo přepravní prostředek, v němž bylo nalezeno zboží podléhající spotřební dani neoznačené kolkem, považovat pouze za místo výkonu skutečné kontroly nad tímto zbožím“.

VKS dospěl k tomuto závěru:

„Dopravní nebo přepravní prostředek, v němž bylo nalezeno zboží podléhající spotřební dani neoznačené kolkem, které je předmětem trestného činu podle článku 234 NK, nepodléhá konfiskaci podle čl. 53 odst. 1 písm. a) NK.“

Skutkové okolnosti

10. Specializované státní zastupitelství podalo obžalobu na deset osob z důvodu řízení zločinného spolčení a účasti na něm, jehož cílem mělo být obohacení se páčáním trestných činů podle článků 234 a 242 NK - jmenovitě dovozem cigaret bez tabákové nálepky z Řecka do Bulharska a následně jejich držením v zemi.

Tyto skutky byly spáchány s pomocí nákladních vozidel, včetně těch, která členové zločinného spolčení zakoupili. Z právního hlediska se na tuto činnost vztahuje čl. 321 odst. 3 NK.

11. Specializované státní zastupitelství poukazuje konkrétně na skutečnost, že GM navrhl ZhU, aby se připojil ke zločinnému spolčení, a posledně jmenovaný s tím souhlasil; prohlásil, že je ochoten přepravit cigarety z Řecka do Bulharska. Byl srozuměn s tím, že jeho jménem bude zakoupeno nákladní vozidlo Iveco se sedlovým návěsem, přičemž peníze měl poskytnout DB, další domnělý člen zločinného spolčení. Při uskutečňování těchto dohod byl zakoupen nákladní vůz Iveco se sedlovým návěsem.

ZhU však nebyl obžalován z účasti na zločinném spolčení (důvody jsou procesní povahy).

Dva vedlejší trestné činy podle čl. 234 odst. 2 NK jsou tyto:

12. Státní zástupce poukazuje na skutečnost, že nákladní vůz Iveco, který zakoupil ZhU, byl v Řecku naložen cigaretami bez tabákové nálepky, které obstarali další členové zločinného spolčení. Různé osoby se snažily ukrýt tyto cigarety ve speciálních úkrytech. Nákladní vozidlo bylo nakonec naloženo dne 13. a 14. února 2011 a ZhU s ním dne 15. února 2011 odjel pod pokyny a kontrolou DG do Bulharska. Nákladní vozidlo mělo následně nehodu a bylo opraveno dalšími členy spolčení. Po opravě pokračoval v jízdě do cílového místa určení.

Když ZhU dne 24. února 2011 zastavil před cílovým místem určení na přestávku, byl zadržen, a cigarety bez tabákové nálepky byly zabaveny (celkem 373 490 krabiček v hodnotě 2 801 175 BGN, zhruba 1 430 000 eur).

ZhU byl obžalován podle čl. 234 odst. 2 NK z důvodu, že měl v držení tyto cigarety bez tabákové nálepky v nákladním vozidle, přičemž mu pomáhalo dalších šest obžalovaných. Před předložením obžaloby soudu uzavřel ZhU dohodu a přiznal vinu. Byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání dva a půl roku s podmíněným odkladem na dobu čtyř let. Soud tuto dohodu schválil a dohoda tak má právní sílu pravomocného rozsudku.

Proti zbývajícím osobám, které byly uvedeny jako spolupachatelé tohoto skutku, trestní řízení pokračuje.

13. Státní zástupce dále uvádí, že RD je vlastníkem nákladního vozu Mercedes zakoupeného dne 17. února 2011. V tomto nákladním voze se dne 25. února 2011 nacházely cigarety bez tabákové nálepky (celkem 81 700 krabiček v hodnotě 607 275 BGN, přibližně 310 500 eur). RD byl zadržen, když s pomocí třetí osoby tento nákladní vůz vykládal a cigarety nosil do skladu a do osobního vozidla.

Podle čl. 234 odst. 2 NK je obžalován, že držel tyto cigarety bez tabákové nálepky v nákladním voze, ve skladu a v osobním automobilu - podle místa, kde se nacházel v okamžiku svého zadržení. RD je zejména obžalován z toho, že ve

svém nákladním vozidle měl v držení 74 016 krabiček cigaret v hodnotě 555 120 BGN, zhruba 299 000 eur.

Nebyla učiněna žádná zjištění ohledně toho, kdo cigarety v nákladním voze patřícím RD přepravil na místo, na němž RD cigarety vykládal. V souvislosti s touto přepravou nebyl nikdo obžalován.

Nebyla učiněna žádná zjištění v tom smyslu, že RD je členem zločinného spolčení.

Odůvodnění předběžné otázky

14. Relevantní právní úprava

Směrnice 2014/42 se použije pouze na určité trestné činy, které jsou uvedeny v jejím článku 3. V původním řízení byly podány dvě obžaloby - pro účast na zločinném spolčení, jehož cílem bylo obohacení se páčáním trestných činů podle článku 234 NK, jakož i pro několik vedlejších trestných činů podle článku 234 NK, kterých se dopustili jednotliví členové tohoto zločinného spolčení.

První skutek, účast na zločinném spolčení, spadá do působnosti čl. 3 písm. h) směrnice 2014/42, tedy do oblasti působnosti rámcového rozhodnutí Rady 2008/841 ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti [omissis].

Státní zástupce zaprvé uvádí, že nákladní vůz Iveco byl zakoupen speciálně pro potřeby zločinného spolčení. Jeho zakoupení by tedy bylo možno považovat za formu účasti na tomto zločinném spolčení podle čl. 2 písm. a) rámcového rozhodnutí 2008/841. Není ovšem jasné, zda tento nákladní vůz je nástrojem trestné činnosti při účasti na zločinném spolčení ve smyslu čl. 2 odst. 3 směrnice 2014/42.

Zadruhé byly oba nákladní vozy použity právě při spáchání vedlejšího trestného činu podle čl. 234 odst. 2 NK. Právě u tohoto trestného činu existuje větší pravděpodobnost, že budou považovány za prostředek k jeho spáchání.

Tento vedlejší trestný čin se přímo dotýká zájmů Evropské unie. Porušuje totiž zaprvé směrnici Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků [omissis], jelikož v důsledku jeho spáchání není zaplacen dlužná spotřební daň. Zadruhé porušuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie [omissis], jelikož je touto činností poškozen rozpočet Unie, který je částečně financován rovněž ze spotřebních daní z tabákových výrobků.

Na základě ustanovení článku 10 směrnice 2017/1371, který odkazuje na směrnici 2014/42, se použije tato směrnice - čl. 3 druhá polovina věty směrnice 2014/42.

Nelze-li použít směrnici 2014/42, mělo by být každopádně použitelné rámcové rozhodnutí 2005/212. Z jeho bodů odůvodnění vyplývá, že jeho cílem je boj s přeshraniční organizovanou trestnou činností. Mělo by proto platit rovněž pro vedlejší trestné činy zločinného spolčení, jako je nedovolený dovoz cigaret bez tabákové nálepky z jednoho členského státu do jiného, v němž jsou tyto cigarety přepravovány a uskladněny.

Kromě toho Soudní dvůr konstatoval, že se použije ve všech případech, za něž vnitrostátní právo ukládá trest odnětí svobody s horní hranicí sazby přesahující jeden rok (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Okražna prokuratura - Haskovo a Apelativna prokuratura - Plovdiv, C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, bod 38 až 41). Tato podmínka je v původním řízení splněna (viz výše, bod 7).

Z tohoto důvodu je zapotřebí podat výklad ustanovení směrnice 201[4]/42 a případně rovněž rámcového rozhodnutí 2005/212.

15. K předběžné otázce

Vzhledem k tomu, že čl. 2 odst. 3 směrnice 201[4]/42 neodkazuje na vnitrostátní právo, měl by být obsah pojmu „nástroj“ vždy stejný, nezávisle na vnitrostátních zvláštěnostech.

Vnitrostátní právo definuje trestný čin v souvislosti s cigaretami bez tabákové nálepky jako jejich „držení“. To znamená, že obžalovaní musí nad cigaretami bez tabákové nálepky vykonávat skutečnou kontrolu. Podle výkladu VKS (viz výše, bod 9) není vozidlo, v němž bylo zjištěno držení cigaret bez tabákové nálepky, prostředkem ke spáchání trestného činu.

V původním řízení bylo zjištěno, že ZhU měl cigarety v držení po dobu devíti dnů v nákladním vozidle, které mu patří a které řídil z Řecka do Bulharska. Dále lze vycházet z toho, že RD měl v držení cigarety po dobu jednoho dne v nákladním vozidle, které mu patří, a že cigarety při svém zadržení vykládal.

V prvním případě bylo tedy nákladní vozidlo použito pro přepravu cigaret a jejich uskladnění během přepravy, v druhém případě pouze pro uskladnění cigaret, protože státní zastupitelství netvrdí, že byly přepravovány.

Vyvstává otázka, zda nákladní vozidla v obou těchto případech byla ve smyslu čl. 2 odst. 3 směrnice 201[4]/42 použita jako prostředek pro spáchání trestného činu. Zejména vyvstává otázka, zda okolnost, že vnitrostátní právo za přepravu cigaret bez tabákové nálepky trest neukládá, ukládá jej však za jejich držení, má za následek, že nákladní vozidlo, jsou-li v něm uskladněny cigarety bez tabákové nálepky, nepředstavuje nástroj trestné činnosti bez ohledu na to, zda je použito k přepravě nebo nikoliv.

16. K nezbytnosti odpovědi Soudního dvora

Dospěje-li Soudní dvůr Evropské unie k závěru, že nákladní vozidla lze považovat za nástroje trestné činnosti, musí soud rozhodnout o otázce jejich případné konfiskace ve prospěch státu podle čl. 53 odst. 1 písm. a) NK.

To platí pro nákladní vůz Iveco, který patří ZhU, jehož trestný čin je potvrzen uzavřenou dohodou.

Mohlo by tomu tak být v případě nákladního vozidla Mercedes patřícího RD, jestliže soud konstatuje, že se dopustil tohoto trestného činu.

V obou případech je třeba uvědomit ZhU a RD o této možnosti, aby si mohli zajistit obhajobu svých práv (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Okražna prokuratura – Haskovo a Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, bod 60).

Odpověď Soudního dvora Evropské unie je tedy pro předkládající soud nezbytná k tomu, aby se dozvěděl, zda 1) otázka konfiskace obou nákladních vozidel musí být součástí předmětu řízení a zda o ní musí být vydáno soudní rozhodnutí; a rovněž 2) aby dotčeným osobám poskytl možnost se k této konfiskaci vyjádřit, což předpokládá, že musí být předem poučení o svých právech a že se mohou účastnit řízení.

[omissis]